

#31

únor 2020

JOURNAL

časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

STUDENTKA
Maria Ragozina

OBSAH

- 1 Aktuality
- 2 Získáním HR Award to teprve začíná
- 3 Anketa

STUDENT

4

Media ambasadorka z Čeljabinsku

- 6 Nové přístroje v centru fyzioterapie
- 8 Pozor na spánkovou deprivaci

10

ROZHOVOR

Kůrovcové kalamity tu byly vždycky

- 15 Budějovice zaplaví běžci a univerzita bude u toho
- 16 Religionistika může být mostem mezi náboženstvími
- 19 Učitel Pro Futuro

ABSOLVENT

20

Z výzkumáku na vojenský výcvik

- 23 Invest Day v novém kabátu
- 24 Giganti ve světě spermií

26

NA CESTÁCH

Na univerzitě v Buenos Aires

- 29 Co se chystá

JOURNAL

časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, č. 31/2020

Vydavatel:

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Branišovská 31a, 370 05, České Budějovice

Šéfredaktor:

Miroslav Vlasák
Spolupracovníci: Mgr. Alena Binterová, Mgr. Miroslav
Boček, Bc. Lucie Brucknerová, Ing. Monika Maříková,
Ph.D., Ing. Hana Matějů, PhDr. Helena Pavličíková, CSc.,
Mgr. Nikola Šarlingrová

Fotograf:

Aleš Motejl
Grafické práce a sazba: Pavel Jaloševský
Jazyková korektura: Lenka Krejčová

Témata, připomínky a náměty můžete zasílat
na mvlasak@jcu.cz

JOURNAL je pětikrát ročně distribuován zdarma
na Jihočeské univerzitě, jejích fakultách a dalších
vybraných místech.

Náklad 4 000 ks. Tisk: Protisk, s.r.o.
Místo vydání: České Budějovice.
Registrace MK ČR E 21448, ISSN 2336-2170.

1

NAŠE FAKULTY MEZI NEJLEPŠÍMI

Fakulty naší univerzity se opět umístily na předních příčkách průzkumu časopisu TÝDEN. Nově se do pěti nejlepších fakult v oblasti Ekonomie přidala i Ekonomická fakulta. Fakulta rybářství a ochrany vod ve své kategorii zvítězila, Filozofická fakulta skončila v kategorii Humanitní vědy druhá, Přírodovědecká fakulta v kategorii Přírodní vědy čtvrtá. Porovnávala se kritéria, jako jsou šance na přijetí, kvalita výuky a vědy po personální stránce nebo počet RIV bodů za odborné články, publikace, granty a další vědeckou činnost. Sledovalo se i zařazení univerzity

v zahraničních žebříčcích a hodnocení Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství.

2

DĚKANEM BUDE PETR BARTOŠ

Zemědělská fakulta bude mít od 1. dubna 2020 nového děkana. Stane se jím docent Petr Bartoš, který v dosavadním vedení fakulty působí jako proděkan pro kvalitu. Petr Bartoš je od roku 2013 vedoucím Katedry zemědělské, dopravní a manipulační techniky, v roce 2017 byl jmenován členem Rady pro vnitřní hodnocení JU. Odborně se v současnosti zabývá aplikovaným výzkumem v oblasti využití moderních výpočetních metod v zemědělství a technice, zejména pak aplikacemi umělé inteligence v technologiích pro chov skotu.

3

JAKÝ BYL LETOŠNÍ PLES

Reprezentační ples Jihočeské univerzity je právem považován za společenskou akci roku. Letos se konal už po dvacáté sedmé a návštěvníci zaplněného DK Metropol se znovu dobře bavili. K tanci a poslechu jim už tradičně hráli Metroklub Big Band a Swing Trio Avalon, v kruhovém sálu DJ MistrGal. Hlavním hostem byl muzikálový zpěvák a herec Jan Kopečný, který zazpíval sólo, s Metroklubem a se svou kapelou Botox. Diváky zaujalo i vystoupení tanečního páru z píseckého tanečního klubu Torra. Video z plesu si můžete pustit na

YouTube kanálu Jihočeské univerzity, fotografie najdete na univerzitním webu a facebooku.

ZÍSKÁNÍM HR AWARD TO TEPRVE ZAČÍNÁ

Jihočeská univerzita v červenci loňského roku obdržela prestižní ocenění HR Award (HR Excellence in Research Award), které Evropská komise uděluje výzkumným organizacím. Zařadila se tak mezi více než 400 oceněných univerzit v Evropě a prvních 15 v České republice.

Ocenění HR Award je považováno za mezinárodní standard kvality v řízení a rozvoji lidských zdrojů ve vědě a výzkumu. Vědcům, vědkyním, ale i ostatním pracovníkům univerzity, přináší záruku evropského standardu péče o zaměstnance, otevřenost a transparentnost výběrového řízení a kvalitu pracovního prostředí.

HR Award přinese změny, které zaměstnanec mnohdy pocítí, aniž by si uvědomil, že za nimi stojí právě evropský standard kvality. „Pracovníci často nemusí vůbec vědět, že například nová šablona pracovní smlouvy nebo mzdového výměru byla revidována v rámci implementace HR akčního plánu,“ říká vedoucí Projektového útvaru JU Lucie Brucknerová. To samé se týká i vytvoření pozice ombudsmana, který pracovníkům poskytne důvěrnou pomoc při řešení pracovních konfliktů, sporů a stížností. Další změny se dotýkají například post doc politiky, uznávání mobilit, nastavení ročních plánů vzdělávání či nastavení podmínek pro homeoffice a homeworking.

ZNÁMKA KVALITY I ZÁVAZEK

Ocenění HR Award, které univerzita získala za finanční podpory Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a projektu Rozvoj JU – Kapacity pro VaV, je sice jednoznačnou známkou kvality, ale současně i závazkem. Značku nám Evropská komise pouze propůjčila a bude dohlížet na její dodržování. Vytváření příznivých pracovních podmínek

pro zaměstnance je proto kontinuální proces.

V následujících pěti letech má Jihočeská univerzita za úkol naplnit cíle, k nimž se prostřednictvím Akčního plánu zavázala. Během tohoto období bude procházet hodnocením Evropské komise. Pro udržení ocenění je potřeba, aby interní normy a postupy v organizaci byly v souladu s Evropskou chartou výzkumných pracovníků a Kodexem chování pro přijímání výzkumných pracovníků.

Na oplátku pomáhá držitelství ocenění mimo jiné v získávání financí na výzkum a vývoj a umožňuje propojení s výzkumnými pracovníky a organizacemi napříč Evropou. ●

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Více informací o HR Award, cílech a harmonogramu prací naleznete na webu Jihočeské univerzity v sekci Věda a výzkum.

Víte, že naše univerzita získala HR Award?

Jaké výhody ocenění přináší univerzitě/vaší součásti?

Měli jste už možnost výhod prakticky využít?

PAVEL ŠAUER, POSTDOKTORAND,
Fakulta rybnářství a ochrany vod

Ano vím, že univerzita získala toto prestižní ocenění zaměřující se i na podporu rozvoje kariéry mladých výzkumných pracovníků a Ph.D. studentů. V rámci tohoto ocenění jsem zatím nevyužil žádné konkrétní výhody, nicméně očekávám, že ho využiji při podávání nových projektových žádostí, zejména zahraničních projektů, a to při prokazování požadovaných bodovaných kritérií.

DAGMAR ŠKODOVÁ PARMOVÁ, DĚKANKA,
Ekonomická fakulta

Zprávu jsem zaznamenala ihned v červenci a bylo to pro mě milé zjištění. Jako děkanka mohu při rekrutaci nových kolegů tímto certifikátem argumentovat a již jsem tak i učinila. Navíc pro stávající pracovníky to znamená nejen nějaký certifikát, ale mohou za tím konkrétně pocítovat snahu univerzity jako zaměstnavatele zkvalitnit jejich pracovní podmínky. Bonusem je pro nás i možnost uplatnit v projektových žádostech o granty vyšší režijní náklady, které by bez certifikátu HR Award nebyly možné. Staví nás to mezi prestižní univerzity.

VLADISLAV ČURN, PROFESOR A VEDOUČÍ KATEDRY,
Zemědělská fakulta

Ano, vím o tom, že Jihočeská univerzita získala od Evropské komise toto prestižní ocenění. V posledních letech úzce spolupracujeme s kolegy z univerzit a výzkumných institucí z Velké Británie, Německa a Itálie a shodou okolností tato tři pracoviště jsou také nositeli tohoto ocenění. A je i patrné, jak vážně se k němu staví a jak velký význam je věnován péči o akademické pracovníky a studenty. A to, že JU získala HR Award se projevilo už i v jiné rovině, a sice zvýšenému zájmu zahraničních studentů a postdoků o naši laboratoř.

JANA ŘEDINOVÁ, ODBORNÁ REFERENTKA
PRO ZAHRANIČÍ, Zdravotně sociální fakulta

Ano vím. Jsem členem pracovní skupiny pro implementaci HR Award. Jako jednu z největších výhod HR Award pro Jihočeskou univerzitu a všechny její součásti vnímám deklarování otevřenosti světu. Tímto logem totiž univerzita do světa jasně vysílá signál, že je otevřena přijímání zahraničních pracovníků a že se stará o tzv. „wellbeing“ všech svých zaměstnanců. Logo HR Award je vnímáno jako záruka zajištění určitých standardů. Pro rozvoj internacionalizace univerzity je tato „nálepka“ velmi důležitým milníkem.

MEDIA AMBASADORKA Z ČELJABINSKU

Život a studium v Rusku nemá příliš budoucnost. Kdo může, hledá uplatnění na západě. Alespoň tak to vidí dvacetiletá studentka Maria Ragozina, která na Zemědělské fakultě JU studuje druhý ročník bakalářského programu Zemědělské biotechnologie.

Maria pochází z dalekého Čeljabinsku, více než milionového města, které leží až za pohořím Ural. Z Českých Budějovic je to nějakých 4 tisíce kilometrů. „Čeljabinsk je průmyslové město, asi jako vaše Ostrava. Ale rozdíl v životní úrovni Moskvy nebo Petrohradu a ostatních měst jsou mnohem propastnější než mezi Prahou a zbytkem republiky,“ vysvětluje. Kdo má možnost, snaží se prý vycestovat za studiem na západ a získat evropský diplom. Pro Rusy je navíc lákavá možnost studovat na našich univerzitách zadarmo. K tomu ale musí prokázat znalost češtiny alespoň na úrovni B1. Když Mariino gymnázium navštívila v posledním ročníku ambasadorka z Filozofické fakulty JU a nabídla žákům dvousemestrální kurz českého jazyka pro cizince, mladá studentka příliš neváhala. „Lákalo mě poznat jiný slovanský jazyk a dějiny evropské země. Důležitá pro mě byla i kvalita a prestiž školy.“ Maria není dívkou, která by trpěla přehnaným steskem po domově, navíc cítila podporu rodiny, takže se rozhodla sbalit kufr a vydat se v sedmácti letech na cestu do pro ni zcela neznámé České republiky. Pokud jste se pozastavili nad jejím nízkým věkem, je to tím, že studium v Rusku je oproti našemu pouze jedenáctileté. Je vůbec člověk v tomhle věku dost zralý na to, aby rozhodl o svém budoucím směřování? „Samozřejmě není. V tom vidím slabinu ruského systému. Kdybych mohla chodit do školy třináct let, jako je to u vás,

určitě bych měla lepší představu o tom, čemu se chci věnovat,“ myslí si a dodává, že vysokou školu tím pádem často vybírají za děti jejich rodiče. Maria si prý ale vše zvolila a zařídila sama.

PROČ MÁ RÁDA ČECHY

I když v intenzivním dvousemestrálním kurzu češtiny, který pro cizince zajišťuje Filozofická fakulta JU, patřila k nejlepším studentům, začátky pro ni byly těžké. Úroveň B1 potřebnou pro studium sice splnila bez problémů, výuka odborných předmětů na fakultě ale byla zpočátku tvrdý oříšek. Naštěstí se její čeština každým dnem zlepšila. Částečně i díky tomu, že si přivydělávala jako servírka a konverzace s hosty ji posunula o velký kus vpřed. Dnes, po třech letech v České republice, hovoří téměř plyně. Původně chtěla na Jihočeské univerzitě studovat Přírodovědeckou fakultu, ale nestihla včas podat přihlášku. Nakonec zvolila program Zemědělské biotechnologie na Zemědělské fakultě. Maria se ale příliš netají tím, že čistě zemědělská náplň studia je pro ni méně zajímavá. Spíše se cítí být molekulární biologkou a ráda by jednou pracovala v laboratoři. Těší ji, že může alespoň navštěvovat vybrané předměty na Přírodovědecké fakultě. „To je další věc, která mě na českém systému vyhovuje. V Rusku máte na vysoké škole jasně nalajnované povinné předměty. Tady si mohu svobodně volit předměty, které mi přijdou zajímavé,“ pochvaluje si. Patří k těm, kdo hledá nové příležitosti a nechce

dlouho zůstat na jednom místě. Proto uvažuje, že se za magisterským studiem molekulární biologie přesune jinam. Zatím se jako ideální volba jeví Rakousko. „Když jsem v sedmnácti uvažovala, že odjedu do Čech, můj tatínek uvažoval, jestli by nebylo lepší rovnou studovat v angličtině, nebo němčině,“ vzpomíná. Trochu tak dochází na jeho slova. Ale Maria rozhodně těch tří let v České republice nelituje, země jí přirostla k srdci. „Líbí se mi vaše mentalita. Přijdete mi jako spokojený národ, jste více v klidu než Rusové, kteří jsou často nervózní. Všichni jsou tady na mě hodní a snaží se mi pomoci. Hlavně paní Markéta Maturová (z Ústavu bohemistiky FF JU, pozn. red.), které jsem vděčná i za zprostředkování spolupráce na ruských webinářích.“

JAK PŘILÁKAT RUSKÉ STUDENTY

Maria Ragozina je nově tvář naší univerzity pro komunikaci se zahraničními studenty v rámci webové platformy Study in the Czech Republic. Jedná se o projekt pod patronací Domu zahraniční spolupráce, který v rámci MŠMT administruje mezinárodní aktivity v oblasti vzdělávání. První činností, na které se naše univerzita s Domem zahraniční spolupráce podílela, byl webinář pro ruské uchazeče o studium češtiny ve spolupráci s Českým centrem v Moskvě. A právě již zmíněná Markéta Maturová doporučila Marii jako úspěšnou a komunikativní účastnici kurzu. „Většinu českých univerzit na webinářích reprezentovali lidé z vedení, já jsem byla jedna z mála studentských zástupců. Myslím ale, že osmnáctileté ruské studenty spíše naláká zkušenost jejich vrstevníků. Zajímá je nejen renomé univerzity, ale hlavně studentský život. Jsou nadšeni i z toho, že máme vlastní studentský klub, na to nejsou v Rusku zvyklí,“ popisuje Maria. Zástupcům Domu zahraniční spolupráce se její online prezentace natolik líbila, že jí v rámci projektu Study in the Czech Republic nabídli pozici media

ambasadorky za Jihočeskou univerzitu. Ta už má přilákat studenty z celého světa. „Zatímco běžný study ambassador pouze vyplní formulář a reaguje na případné dotazy, media ambassador musí být hodně aktivní a kreativní na sociálních sítích, bez problému komunikovat v angličtině a účastnit se workshopů,“ vysvětluje Maria Ragozina, která už stihla zabodovat i v instagramové soutěži Study in the Czech Republic. „Vidím v tomto štědrě sponzorovaném projektu obrovský potenciál. Moc se mi líbí, že se Česko takhle otevřeně chová ke studentům a umožňuje propojit mladé lidi z celého světa,“ dodává. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Aleš Motejl

NOVÉ PŘÍSTROJE V CENTRU FYZIOTERAPIE

Mezi službami pro veřejnost, které poskytuje Zdravotně sociální fakulta, zaznamenává už od roku 2014 velký ohlas Centrum fyzioterapie. Sídlí v suterénu budovy Vltava/Uran, nyní je rozšířené a vybavené dalšími přístroji.

Nepřehlédnutelnou novinkou v Centru fyzioterapie je závěsný systém Redcord Workstation Professional, který s využitím propracované metody Neurac umožňuje cílenou terapii v odlehčení s vlastní tělesnou hmotností. Nabízí řadu variant pro skupiny i jednotlivce. „Je vhodný pro chronické bolestivé stavy, ale také pro kondiční trénink sportovců očekávajících zlepšení svých výkonů,“ říká fyzioterapeutka Jana Jarošová, která vyučuje a pracuje i s klienty. Systém Redcord pomáhá už při dia-

gnostice, podle níž terapeut navrhne způsob cvičení a změnu stereotypů. „Jedná se o velmi příjemné a zajímavé cvičení umožňující stupňování zátěže,“ dodává Jana Jarošová.

Potvrzuje to i Ludmila Brůhová, která také učí studenty Fyzioterapie na ZSF a působí v Rehabilitačním a regeneračním centru v Borovanech. Redcord tam využívají už osm let. Cvičí s ním ve skupinách, které jsou naplněné několik měsíců dopředu. „Baví to dospělé i děti, jimž se jinak těžko vysvětluje, jak mají zapojit hluboké svaly. Lidé takto snáze pochopí princip a získají potřebnou zkušenost – když pocítí, co je správné, dokážou už příště svaly lépe aktivovat,“ vysvětluje. Systém je podle ní ideální pro lidi s bolestmi zad, hodí se i pro děti s vadným držením těla (od školního věku) a pro začátečníky, kteří nemají s aktivním cvičením zkušenost. Velkou výhodou je, že lze stupňovat zátěž od fyzicky nenáročné až po vysoký stupeň obtížnosti. Navíc usnadňuje fyzioterapeutovi práci s pacienty. Cvičit mohou ve stoje, vleže na zádech i na boku či v kleku – pro každého se dá najít vhodná varianta.

Novinka potěšila studenty, kteří v Centru fyzioterapie absolvují praktickou výuku. Někteří z nich už Redcord znali ze zahraničních stáží například v Litvě a Estonsku. Barbora Kamínová z 3. ročníku Fyzioterapie byla v nemocnici v Tallinnu, kde takto rehabilitovali hlavně lidé po ortopedických operacích. Naučila se s ním pracovat poměrně rychle. „Na první pohled vypadá komplikovaně, protože je to spousta provázků.

Ale manipulace není složitá a výhody pro pacienta i fyzioterapeuta jsou nesporné," popisuje. Její spolužačka Adéla Černá si ověřila, že díky tomu lze zvládnout větší škálu cviků, protože pacient může zapojit vybrané svalové skupiny při náročnějších pohybech. „Určitě nám tato novinka obohatí praxi. Věřím, že má velký potenciál a bude se využívat mnohem častěji. Je dobré zkusit si co nejvíce technik, metod i pomůcek a mít díky tomu co největší přehled o možných postupech terapie,“ říká.

PRO PESTŘEJŠÍ A ZÁBAVNĚJŠÍ CVIKY

Centrum má také sedm nových fyzioterapeutických lehátek a jedno nadstandardně široké lehátko pro Vojtovu metodu. Některé nové přístroje mohou studenti využít i pro výzkum, který zúročí při psaní bakalářských prací. Patří k nim i nový dynamometr, což je analogový přístroj pro měření svalové síly stisku ruky. Výuce vyšetřovacích metod slouží goniometry a neurologická kladívka. Dalšími novinkami jsou posturomed (balanční plošina pro stabilizační cvičení), oscilační tyče Bioswing, gymnastické míče, blackrolly pro fasciální techniky, kettlebells, činky a posilovací gumy. Cvičení na posturomedu či s oscilačními tyčemi dává terapii další rozměr, protože je náročnější, pestřejší a zábavnější. Velmi oblíbená zejména u sportovců je také skluzná deska Flowin pro balanční a stabilizační trénink. „Výuka, podobně jako i fyzioterapie samotná, by měla být pestrá, cílená na problém, převážně aktivní, individuální, kreativní a motivující. Díky novému dovybavení a rozšíření Centra fyzioterapie jsme získali moderní a kvalitní zázemí pro praktickou výuku studentů i praxi samotnou,“ shrnuje ředitelka Ústavu fyzioterapie a vybraných medicínských oborů ZSF JU Marcela Míková.

Služeb Centra fyzioterapie je možné využít na základě doporučení od rehabilitačního

nebo praktického lékaře, ortopeda, neurologa či chirurga. Má smlouvu s několika pojišťovkami a lidé ho využívají i jako samoplátci, pro opakované návštěvy jsou výhodné permanentky. Zaměstnancům JU poskytuje centrum 30% slevu. Nejčastěji ho vyhledávají lidé s akutními či chronickými bolestmi bederní a krční páteře, četné jsou bolesti ramen a kyčelních kloubů, ale také pórazové a pooperační stavy, bolesti Achillovy šlachy či problémy s nožní klenbou. „V poslední době se dostává do popředí terapie fascií, které si lze představit jako nenápadný, tenký, ale velmi významný obal svalu, který má schopnost výměny vody a různých chemických látek v těle a často vysvětluje bolest a pohybové obtíže v místech, která spolu zdánlivě nesouvisí. Právě snaha o celostní pohled na každého člověka přináší v terapii největší úspěchy,“ dodává terapeutka Jana Jarošová. Na vyšetření u lékařky Jany Wiererové či individuální fyzioterapii se mohou zájemci objednat na čísle 389 037 844, případně e-mailem centrumfyzioterapie@zsf.jcu.cz. ●

*Text: Alena Binterová
Foto: Jan Sommer*

POZOR NA SPÁNKOVOU DEPRIVACI

Doktorandka na Ústavu romanistiky Nikola Šarlingrová vypráví svůj příběh, který ji přivedl až ke stavu totálního fyzického a psychického vyčerpání.

Studium na vysoké škole je náročné po všech stránkách našeho zdraví. Během semestru se dá všechno ještě celkem dobře ohlídat a zvládnout, ale pak přijde zkouškové období, které nás studenty vždy řádně otestuje. Najednou se snažíme všechno stihnout, doháníme resty v podobě seminářních prací a esejí, učíme se po nocích a co je nejhorší, málo spíme. S narůstáním spánkového deficitu začínáme být oslabení a pak to odskáčeme v nejlepším případě jen nějakým tím nachlazením. Pokud vám ovšem chybí spánek po delší dobu, než je zdravo, může to vyvolat i další obtíže (třeba po psychické stránce), které jsou spojené se spánkovou deprivací.

Dovoľte, abych s vámi sdílela moje zkušenosti se spánkovou deprivací, kterou si procházím. Na toto téma již nějaké studie existují, ale málo se o něm mluví. Byla bych nerada, kdyby něco takového potkalo i vás samotné. Vysoké studijní i pracovní nasazení, nedostatečný odpočinek a týden bdění se na mě během „odpočinkové pracovní dovolené“ v Itálii hluboce podepsal. Pracovní prostředí neumožňovalo ani základních osm hodin spánku, a to se mi stalo osudným.

Na svatého Štěpána jsem přijela do Itálie pracovat jako pomocná průvodkyně pražské cestovní kanceláře. Před odjezdem jsem si ještě v Čechách dopřála pár dní odpočinku od školy během vánočních prázdnin a pobyt na francouzsko-italském pohraničí pro mě měl být dalším „aktivním“ odpočinkem. Bohužel, po dlouhé a náročné cestě z Čech jsme si s dalšími kolegy nemohli pořádně

odpočinout a museli jsme hned začít pracovat. Další dny mi také nebyl ze strany zaměstnavatele poskytnut dostatek klidu k spánku a první dvě noci jsem naspala pouhých 4–5 hodin. Příští noci jsem v hlučném prostředí už nemohla usnout vůbec.

Spánková deprivace se začala nejdříve projevovat na mém těle. Nejdříve jsem si myslela, že jsem jen nachlazená. Snažila jsem se dospat, co mi chybělo, a hlučné ubytování jsem s kolegy řešila domluvou a špunty do uší. Nepomohlo to. Přidávaly se další komplikace. Každý den se můj zdravotní stav zhoršoval: začala jsem se motat, padala jsem z kola, špatně jsem slyšela. Objevila se u mě malátnost, halucinace, paranoia,

Spánková deprivace je stav organismu, který trpí nedostatkem spánku. Vyskytuje se u dětí i u dospělých a má různé příčiny. S postupným narůstáním spánkového deficitu dochází k fyzickému a psychickému vyčerpání těla, které trpí množstvím dalších příznaků. Zpočátku může vypadat jako obyčejné nachlazení, které se postupně při zanedbávání dostatečného odpočinku prohlubuje v další a další zdravotní komplikace. V extrémním případě přílišného nočního bdění může dojít i ke smrti.

úzkost, plačtivost doprovázené průjmy a zvracením. Za týden jsem zhubla asi sedm kilo. Začínala se ze mě stávat „živá mrtvola“. Po týdnu bdění to došlo tak daleko, že jsem ráno na Nový rok zkolabovala na toaletě. Můj organismus už to prostě dál takhle nevydržel a musel mi to už nějak dát najevo.

Pomoci a pochopení se mi dostalo až v podobě sedativ na urgentním příjmu v nemocnici v ligurském Sanremu. Po překročení jazykové bariéry mi vyšetřující lékař diagnostikoval hlubokou spánkovou deprivaci, doporučil terapii v Čechách a klidový režim. Následně mě kolegové v ten samý den repatriovali do Čech a ihned jsem zahájila léčbu. Teď jsem v dobrých rukou českých odborníků, kteří mě hlídají a po dvaceti dnech pracovní neschopnosti jsem se vrátila zpátky do školních lavic jako paní učitelka, ale zatím ne jako doktorandka našeho Ústavu romanistiky.

Každý den na sobě pozoruji výrazné zlepšení mého stavu. S léčbou a terapií pomalu začínají všechny problémy ustupovat a já jsem den ode dne silnější. Spánek sice ještě nemám plně pod kontrolou a stále potřebuji léky, abych usnula, ale to časem také samo přijde.

Když se zpětně zamyslím nad příčinou toho všeho, napadá mě jediné. Vždy jsem si myslela, že všechno vydržím a zvládnu. Svě tělo jsem přesprávil vyčerpávala a dostatečně

jsem ho neposlouchala, když si řeklo o odpočinek. Rychlejší a razantnější mezník v podobě spánkové deprivace přišel přesně na Nový rok, když jsem skončila v nemocnici a slíbila jsem si, že se od nového roku 2020 budu více šetřit.

Díky spánkové deprivaci jsem se naučila o svých problémech i více mluvit. Už o nich nemlčím tak jako dříve. Naučila jsem se lépe verbálně komunikovat, být asertivní a podporovat své argumenty. Shodou okolností se mi to hodí k výzkumu na mé disertační práci.

Tímto bych chtěla poděkovat všem, kteří mi poskytují pomoc, podporu a porozumění. Zároveň bych vás chtěla vyzvat, abyste se nebáli o svých vlastních problémech mluvit s někým, komu věříte. Pokud se někdy během studia nebo práce na univerzitě dostanete do úzkých, je vám k dispozici Vysokoškolská psychologická poradna JU, která sídlí na pedagogické fakultě v Jeronýmově ulici. Kontakt naleznete na stránkách univerzity nebo pedagogické fakulty. Moje volání o pomoc zde bylo dobře vyslyšeno. Děkuji za přečtení a snažte se dostatečně spát. ●

*Text: Nikola Šarlingrová
Foto: archiv Nikolý Šarlingrové*

Nikola Šarlingrová je, jak o sobě tvrdí, v první řadě dobrodružka, poté paní učitelka na Střední odborné škole a v jazykové škole Zachová v Jindřichově Hradci a v neposlední řadě i doktorandka Ústavu romanistiky na Filozofické fakultě JU. Její vášní byly od malička cizí jazyky. Vyučuje angličtinu, češtinu a francouzštinu. Na začátku akademického roku se začala učit i italsky. V disertační práci se zabývá argumentačními strukturami v textu a jejich akvizicí v rámci výuky francouzského jazyka.

KŮROVCOVÉ KALAMITY TU BYLY VŽDYCKY

V seriálu rozhovorů s novými děkany fakult jsme si tentokrát povídali s profesorkou Hanou Šantrůčkovou, respektovanou půdní biologkou a ekoložkou, která se v dubnu loňského roku stala děkankou Přírodovědecké fakulty JU.

Paní profesorko, co by nám vyprávěly šumavské smrčiny, kdyby mohly mluvit? Co by lidem vzkázaly?

Aby je nechali žít.

A umřít.

Ano. Protože smrt patří ke smrkům jako ke každé bytosti. Smrky byly vysázeny za určitých podmínek, které se během doby změnily. Dnes už jsou často staré a nedokáží se přizpůsobit. Když odumře les, měl by k němu člověk přistupovat s citem a znalostmi. Někde může vysázet nový hospodářský les, ale v chráněné oblasti ponechané

přírozenému vývoji by neměl zasahovat. Když už rozhoduje o kácení, měl by stromům zachovat prostředí, ve kterém se může vyvíjet nová generace.

Možná by se smrk zeptal, proč ho všude sázíme v monokulturách, i tam, kam nepatří?

Kdyby uměl mluvit, pak by křičel, že nechce žít tam, kde je pro něj sucho a teplo.

Vaši knihu „Co vyprávějí šumavské smrčiny“ jsem četl a musím říct, že máte dar popularizovat vědu. Kdysi jste na

adresu vědců sebekriticky poznamenala: „My už se pohybujeme ve vědeckém světě a ztrácíme přehled, co je banální a co už je něco neobvyklého“.

To je pravda. Když se dennodenně věnujete vědnímu oboru, tak do toho zabřednete, vytvoříte si svou vědeckou „hantýrku“. To, co je pro nás banalita, může být něco nového a zajímavého pro člověka mimo obor. Nemyslím si ale, že jsem nějak dobrá v popularizaci. Spíše je neobvyklý můj přístup, kdy svoje knihy nechávám číst spoustu lidí. Vychytávám, čemu nerozumí a snažím se to naformulovat jinak. Postupem času jsem se naučila rozeznat, co už je hodně odborné, ale zpětná vazba je pro mě stále velmi důležitá. „Smrčiny“ jsou čtivé právě proto, že je průběžně četlo snad patnáct lidí, studenti je dokonce vezli domů rodičům.

Jste půdní bioložka a ekoložka. Pod pojmem ekoložka si dnes spousta lidí představí zelenou aktivistku. Co tomu říkáte?

Ekolog - vědec není zelený aktivista. Termín ekologie je dnes zprofanovaný a špatně se používá. Na autobusech vidíte nápisy, že jezdí za zelenou ekologii města, to je úplná hloupost. Ekologie je vědní disciplína, která zkoumá vztahy mezi živými organismy a životním prostředím a také mezi sebou. Půdní biologie je součástí ekologie. V České republice se zaměřuje termín ekolog s ekologickým aktivistou. Ve světě bývá vědec od aktivisty striktně oddělován, u nás se vše hází do jednoho pytle, což bohužel roli ekologa – vědce velmi oslabuje. Když se konala poslední blokáda na Ptačím potoce (*ekologičtí aktivisté na Šumavě bránili kácení horského lesa, pozn. red.*), byla jsem zrovna na expedici na Taimyru. Přesto jsem se dočetla, že mě lidé viděli uvázanou u stromu.

No vidíte. Vy za Šumavu hodně bojujete, takže by vás možná spousta lidí za aktivistku označilo.

Vědec může bojovat za ochranu území, ale měl by se striktně držet svých vědeckých názorů a vyjadřovat se k tomu, čemu rozumí. Aktivista může do svého jednání promítnout emoce. Vědec mu může poskytnout argumenty, ale neměl by chodit na aktivistické akce. Já na Šumavě pracuji od 90. let a s týmem profesora Kopáčka máme výsledky, na jejichž základě můžeme tvrdit, že vykácení šumavských smrčín a zásahy v nejvyšších oblastech jsou špatným řešením. Můžeme bojovat i proti tvrzení, že se ze Šumavy stává poušť. Není to pravda, naopak Šumava je na tom výrazně lépe než jiné oblasti v Česku.

Z kůrovcové kalamity se stala ostře sledovaná kauza. Vy tvrdíte ponechat stromové patro svému osudu, na druhé straně se tu straší kampaní s obrázky mrtvé Šumavy, pokud člověk nezakročí.

Na to není jednoznačná odpověď. Nechat všechno na přírodě je špatné řešení, ale stejně tak mylné je tvrzení, že si příroda bez člověka neporadí. Musí se k tomu přistupovat oblast od oblasti. Troufám si tvrdit, že ve vrcholových partiích prvních a druhých zón si s tím příroda poradí sama. A tam, kde člověk zasahuje, by měl jednat uvážlivě. Když vytvoříte příliš rozsáhlou holinu a porušíte půdu, bude se přehřívat, vysychat a zvýší se riziko půdní eroze. V současné době, kdy je kůrovcem napadena většina smrkových lesů, bych síly napráhla tam, kde jsou stromy čerstvě napadené a ponechala uschlé stromy, protože z nich už kůrovec nevyvlétne.

Na Šumavě jste si prý s tímto přístupem vysloužili cedulku o pseudovědcích.

Ano, mám ji vyfocenou. Dokonce mi někteří kolegové vědci záviděli, že jsem tam uvedená na předním místě. (*směje se*)

O kůrovcové kalamitě čteme už v Klostermannově románu z 19. století. Takže nic nového.

Kůrovec je přirozenou součástí smrkového porostu. Někteří kolegové jej dokonce označují za ekosystémového inženýra, který pomáhá vyselektovat z lesa nezdravé stromy. Samozřejmě, když přijde kalamita, pak „brouk“ vleze na každý strom. A je pochopitelné, že to lesník cítí jako velkou ztrátu, nejen ekonomickou. Domnívám se, že za aktuální kalamitu částečně může váhavý přístup ministerstva a složitá legislativa. O tom, že existuje kůrovcové nebezpečí, víme už řadu let, ale nic se s tím nedělalo. Teď tu máme kalamitu, ale než se zprocesuje tendr, kůrovec les sežere. Je v to kombinace neochoty řešit problém a nepružnosti systému.

Naše společnost žije v módu „teď a tady“. Nechce čekat na to, až se za třicet let les obnoví...

To je vedlejší produkt demokracie. Máme vlády na čtyři roky a ty chtějí být po čtyřech letech znovu zvoleny. Nechtějí dělat nepopulární opatření. K tomu sklízíme plody našich bývalých politiků, kteří se chovali k životnímu prostředí s despektem. Bohužel i dnes někteří politici mluví o nové ekologické totalitě, což je hrubé zkresení situace. Životní prostředí se mění a my si ho musíme zachovat tak, abychom přežili.

Lidé ale nechtějí vidět mrtvý les.

Já také nevidím ráda, když krásný strom uschne, člověk z toho má depresivní pocit. Ale na něco umřít musí. Stromům, které jste vídal jako malý kluk, bylo třeba třicet let. Za vašeho života se dostanou do dospělosti, kdy jim bude osmdesát let. Vy ale nevnímáte, že stárnou. Stodvacetiletý smrk je nádherný, ale už je náchylný na nemoci. U nás se navíc strašně dlouho držely smrkové monokultury. V Německu byly postupně nahrazovány smíšenými lesy, takže když tam kvůli kůrovci odumřou smrky, neumře celý les. Zůstane stromové patro a dole se vyvíjejí mladé stromky. Člověk to nevnímá tak negativně,

jako když naráz zemřou smrkové monokultury. Navíc jsme u nás zvyklí na hospodářské lesy, v nichž jsou stromy pěkně seřazené, ne na přírodní les. Hospodářské lesy jsou tak trochu plantáže. Když sklídíte kukuřici, nikdo nad ní nepláče. I strom byl ale vysazen, aby ho jednou pokáceli. Nebo aby zemřel.

Navíc i na pohled mrtvý les je stále živý ekosystém.

Strom je jen jednou součástí ekosystému. Je tam podrost, v půdě je plno živočichů. Když jdete po Šumavě odumřelým lesem a dobře se díváte, podrost se znovu začíná vyvíjet. Hezky se obnovuje třeba na Břežníku. Samozřejmě, na severním svahu v nepříznivých podmínkách se obnovuje pomaleji. V Německu udělali zajímavý pokus. Do národního parku pozvali politiky a lidi ze státní správy, kteří měli ke každému malému stromku zapíchnout praporek. Nakonec byli překvapeni, jak rozsáhlá je, v na první pohled mrtvém lese, obnova stromů.

Blýská se i u nás na lepší časy?

Znám spoustu lesníků mladší generace, kteří jsou velmi rozumní. Lidé z lesnických vysokých škol v Praze a Brně s námi na Šumavě spolupracují. Politici si ale bohužel často nechávají radit od těch, kterým vlak vzdělání ujel. Jako vědec se musíte udržovat a nepřestat se zajímat o rozvoj vědění. Také nejsem žádné mládě, ale kdybych stavěla na poznatcích ze svých doktorských studií, z hlediska dnešních znalostí bych plácala nesmysly.

Vědci, lesáci, státní správa, politici, developeři – dá se u lidí s tak rozdílnými zájmy najít konsenzus?

Rozumní lidé konsenzus najdou. Kdyby za tím nebyly majetkové a politické zájmy a ukájení vlastních ambicí, tak by se lidé mohli dohodnout. Ale nemyslete si, i mezi vědci jsou nerozumní lidé, kteří nechtějí dělat kompromisy. V České republice jsme se

bohužel zatím nenaučili naslouchat a diskutovat. Naši komunikaci občas přirovnávám k postoji malého kluka, který hodí kámen a rychle se schová, nejde do přímého střetu. Často se dehonestujeme a ponižujeme, milujeme bonmoty a ironii. Ty ale musíme ve vážných diskuzích odložit a držet se racionálních faktů.

Svět je momentálně poblázněný klimatickou změnou a uhlíkovými emisemi. Trochu v tom zaniká problematika zadržování vody v krajině, úbytku orné půdy spolu s nešetrným zemědělstvím.

Ono to spolu souvisí. Ubývání vody v krajině je velký problém, ale je spojen právě s klimatickými změnami a se špatným hospodařením člověka v krajině. Člověk se k půdě chová macešsky. Když budu optimistická, tak se dvacet procent zemědělské půdy v naší republice obhospodařuje dobře. Půdy jsou degradované a neudrží vodu. Snižuje se jejich úrodnost, což nahrazujeme umělými hnojivy. Stavění vodních nádrží problém nevyřeší. V první řadě musíme zadržet vodu v krajině, v místech kam spadla. Tedy změnit způsob hospodaření, abychom zpomalili odtok vody. Je třeba zajistit více travních porostů, remízků, revitalizovat potoky, obnovit mokřady. Jeden metr čtvereční kvalitní černozemě v nížině dokáže zadržet až 350 litrů vody. Spočítali jsme, že půda v povodí Orlické přehrady je schopna zadržet 2000krát větší objem vody, než je retenční objem nádrže.

Vy dokonce tvrdíte, že půda je nad zlato. Samozřejmě. Půda dokáže rostlinu uživit díky půdním organismům, které přeměňují rostlinné zbytky zpátky na minerální látky, které může rostlina přijmout. Když dám organickou hmotu do půdy, rostlina ji nedokáže přeměnit na minerální živiny, k tomu potřebuje půdní živočichy, houby

a bakterie. V intenzivně obhospodařené půdě je minimum půdních živočichů. Různorodost půdního společenstva se natolik zjednoduší, že už není schopno plnit svoji funkci. Půda se stává substrátem.

To bychom ovšem museli přestat vidět zemědělskou půdu jen z hlediska výnosu na hektar.

Velké zemědělské korporace rozhodně nehospodaří udržitelným způsobem. Už Rais říkal, že pro půdu je nejhorší, když na ní hospodaří pachtýři. Chce z ní mít co největší zisk a nebdá na to, aby se udržela pro další generace. Rodinní farmáři k půdě pochopitelně mají jiný vztah. Myslím si ale, že je v našich silách najít kompromis mezi ziskem a kvalitou

ekosystému, tedy udržitelným způsobem hospodaření. Potrvá desetiletí, než se půda znovu zkvalitní.

Proč tohle neřešíme? Je to tím, že se máme dobře, máme co jíst?

Máme všeho dost a nejsme v této problematice vzdělaní. Nenecháme se přece ztročit ekologickým terorismem, když máme svobodu a můžeme si ji užívat plnými doušky. Kvalita života člověka se často redukuje jen na množství zisku. K čemu mi bude, když budu žít v prostředí, které nebude zdravé? Naše okolí se bude přehřívat, koupíme si tedy klimatizace. Ale ty zase spotřebovávají energii a produkují teplo. Je to začarovaný kruh. Bojujeme za Šumavu, ale stejně tak by se mělo bojovat proti budování velkých skladů a logistických center v okolí měst. K jejich výstavbě se zabírá ta nejkvalitnější půda, která je právě v okolí velkých měst. Každodenně ubývá půdy v rozloze několika fotbalových hřišť. Dokud nebudeme mít nedostatek potravin, tak svoje chování nezměníme, v tomhle jsem pesimista.

Bavíme se hodně o přírodě, pojďme ještě k fakultě. S jakou vizí jste nastupovala do pozice děkanky?

Poměrně revoluční změnou, kterou chci uskutečnit v oblasti výuky, je modulový systém. Ten se aplikuje na západních univerzitách, kdy studenti propojují znalosti z příbuzných předmětů a tím kriticky hodnotí svůj obor. Chci, abychom přesunuli váhu výuky od přednášek směrem k praktickým projektovým cvičením a diskuzním seminářům pod vedením tutorů. Váha známky z předmětu by byla jen z menší části vázaná na zkoušku z přednášky, z větší části pak na vypracování projektu, napsání eseje. Příprava modulového systému už se díky získanému projektu rozjíždí. Je jasné, že bude třeba dělat kompromisy, ale i kdybychom se dostali jen do půli cesty, budu spokojená.

Zůstane primárně biologické zaměření fakulty, nebo posílíte roli ostatních oborů?

Do těchto oborů se pokusíme přilákat silné osobnosti. Fyzika a chemie už je mají, s informatiky jsme společně napsali projekt v rámci Horizon 2020, kterým chceme přilákat odborníky z ciziny. Máme tu silnou skupinu aplikovaných informatiků, ale chtěla bych vybudovat ještě Bioinformatiku, která by byla unikátní propojením biologie a aplikované informatiky. Hodně úsilí věnujeme také vzdělávání středoškolských učitelů biologie, chemie, fyziky a informatiky, pro které máme dobré zázemí. Nejen didaktické, ale i výzkumné. Nedávno jsme také otevřeli laboratoř s unikátním hmotnostním spektrometrem, jediným v Evropě. Naším cílem je využít metody hmotnostní spektrometrie na úrovni molekul, organismů až po ekosystémy a propojit hmotnostní spektrometrii napříč biologií, chemií a biomedicínou, která se tu také úspěšně rozvíjí. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Aleš Motejl

Prof. Ing. Hana Šantrůčková, CSc., se narodila v Praze. Vystudovala agronomii na ČZU v Suchbole. Už během studií se začala věnovat půdní mikrobiologii, po doktorských studiích začala pracovat v Ústavu půdní biologie BC AV ČR a přestěhovala se do Českých Budějovic. Poté s manželem žili tři roky v Austrálii. Po návratu začala pracovat na Biologické fakultě JU, kde vedla Katedru ekologie. Založila obor Biologie ekosystémů, třináct let byla vedoucí Katedry biologie ekosystémů. Od roku 2019 je děkankou Přírodovědecké fakulty JU.

BUDĚJOVICE ZAPLAVÍ BĚŽCI A UNIVERZITA BUDE U TOHO

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích je partnerem největšího běžeckého svátku již od jeho prvního ročníku.

Náměstí Přemysla Otakara II. se 30. května promění na centrum sportu. Devátý ročník Mattoni 1/2 Maratonu České Budějovice poslední květnovou sobotu přivítá 6 900 běžců z různých koutů světa. Pro všechny účastníky bude připravený kvalitní servis, unikátní trasa, nezapomenutelná atmosféra a v cíli krásná medaile. Závod je již tradičně oceněn hodnocením od Evropské atletické asociace v podobě udělení nejvyššího počtu pěti hvězd. Navíc napínavý soubor medailové příčky poskytnou atleti pocházející pouze z evropských zemí. Budějovický půlmaraton je totiž součástí projektu EuroHeroes, iniciativy RunCzech, která dává unikátním způsobem možnost vyniknout běžcům ze starého kontinentu.

Půlmaraton ale není určen jen profesionálům. Pro všechny zaměstnance a studenty univerzity je v rámci půlmaratonu připravena speciální kategorie Běh o pohár rektora Jihočeské univerzity. Vyrovnat se těm nejrychlejším je náročný úkol, ale šance probojovat se na stupeň vítězů v Běhu o pohár rektora je opravdu vysoká! Běžci z univerzity soutěží v rámci půlmaratonu (21,0975km) mezi sebou v mužské a ženské kategorii.

V cíli na vítěze čekají poháry, které bude slavnostně předávat sám rektor Jihočeské univerzity. Loňský vítěz Ján Blaha doběhl v perfektním čase 1:19:14. Ženská vítězka Tereza Chlupová předvedla skvělý výkon s časem 1:34:05.

Pokud je půlmaraton příliš velkou výzvou, pokusit se pokořit tuto vzdálenost můžete s přáteli a známými ve dvou či čtyřčlenné štafetě. Užít si skvělou atmosféru je možné i s kočárkem a dětmi v rámci dm rodinného běhu, který nabízí tříkilometrovou trasu určenou pro všechny věkové a výkonnostní kategorie. Běžet může opravdu každý.

Závod na konci května není jediným závodem RunCzech v Budějovicích. Juniorský maraton – Běžíme pro Evropu 2020 odstartuje 1. dubna na Sokolském ostrově. I zde se bude konat soutěž Běh o pohár rektora. Jedná se o štafetový závod pro střední školy. Nejrychlejší týmy z celého Jihočeského kraje postoupí do finále, které se bude konat v rámci prestižního Volkswagen Maratonu Praha.

Více informací i registrace najdete na www.runczech.com. ●

Text: Igor Murko

Foto: RunCzech

RELIGIONISTIKA MŮŽE BÝT MOSTEM MEZI NÁBOŽENSTVÍMI

Zájemci o studium religionistiky budou moci v Českých Budějovicích od příštího akademického roku samostatně studovat bakalářský studijní program Religionistika v prezenční i v kombinované formě. O Religionistice, která nahradí stávající program Filosofie a religionistika, jsme si povídali s jejím garantem Martinem Klapetkem z Katedry filosofie a religionistiky TF JU.

Lidé občas zaměňují religionistiku za teologii. Čím se religionisté zabývají?

Religionistika je věda o náboženství, přesněji řečeno o světových náboženstvích. Není to věda o Bohu. Religionista vám neřekne, jestli Bůh existuje, nebo neexistuje. Nebude vám tvrdit, že křesťanství je dobré a islám špatný. To, co nás zajímá, je člověk. Náboženství vnímáme jako výraz lidské

kultury, která se proměňuje v dějinách. Klademe si otázky, jak náboženství ovlivňuje společnost. Patří sem třeba i sociologie náboženství, která si všímá organizací, struktur, institucí nebo také psychologie náboženství, která zkoumá, jak víra ovlivňuje hodnoty člověka a jeho psychický stav. A proč například dochází ke konverzi nebo fundamentalismu.

Religionisté by asi měli mít potřebný nadhled, aby vlastní i cizí víru hodnotili objektivně a s odstupem. Je to tak?

Ano. Abyste se stal religionistou, nemusíte být věřící, ale zároveň není nutné, abyste v nic nevěřil a držel si odstup. Je to jako s hudbou. Když studujete hru na nástroj, musíte mít hudební sluch. Pokud ale studujete dějiny hudby, není to nezbytně nutné. Můj postoj je takový, že byt jsem věřící, náboženství pouze zkoumám, nehodnotím ho. K tomuto přístupu vedu i studenty. Každý badatel by si měl uvědomit, jestli do své práce náhodou nevnáší nějaké své soudy a postoje. Je to boj na celý život. Pokud můj student konvertuje k jinému náboženství, pak jsem asi udělal něco špatně, protože mým úkolem není propagovat konkrétní náboženský systém.

Není to ale přirozené? Studium jiných náboženství je přece i nastavení zrcadla vlastní víře.

Je pravda, že si studenti religionistiky často potřebují ujasnit a vyřešit svůj vlastní „boj“ s vírou, uspořádat si myšlenky. Nebo se chtějí dozvědět něco, co jim jejich víra nenabízí. Například v Polsku běžně studují religionistiku studenti, kteří mají problém s národním katolickým mainstreamem.

Proč se vlastně bakalářský studijní program Religionistika oddělil od Filosofie?

Abychom mohli religionistiku na fakultě rozvinout a posunout dál, bylo třeba se osamostatnit, vystoupit ze stínu zavedených oborů filosofie a teologie. I když k sobě přirozeně patříme a úzce spolupracujeme. Byl to běh na dlouhou trať. Poprvé v akademickém roce 2005/2006 jsme otevřeli bakalářský obor Humanistika, který se skládal především z filosofie, religionistiky a etiky. Později jsme obsah oboru i jeho název transformovali a vznikl jeden obor Filosofie a religionistika.

Dvě třetiny témat ve výuce bylo zaměřeno na filosofii a jedna třetina na religionistiku. Mimoděk se nám dopředu podařilo vytvořit jednu z kombinací, která je zaváděna v nové institucionální akreditaci. Základní přednášky a semináře společně s jejich personálním zabezpečením jsme tedy vytvářeli kontinuálně. Pro samostatnou Religionistiku v bakalářském stupni bylo potřeba pouze nastavit předměty, které se věnují metodologii nebo dějinám oboru. Vše ostatní už jsme měli hotové.

Podnětem ke konečnému osamostatnění oboru byla tedy úspěšná institucionální akreditace JU?

Ano. Teologické fakulty JU se přímo dotýkala vzdělávací oblast Filozofie, religionistika a teologie. Před komisemi Národního akreditačního úřadu jsme prokázali kvalitu dosažích oborů a náš potenciál k rozvoji. Rád bych zdůraznil roli našeho děkana Rudolfa Svobody, který věřil v úspěch osamostatnění religionistiky a podporoval nás. V prosinci loňského roku Rada pro vnitřní hodnocení JU tomuto oboru udělila novou akreditaci a Religionistika bude v následujícím akademickém roce otevřena jako bakalářské studium. V roce 2023 plánujeme otevřít navazující magisterské studium, takže současní studenti budou mít možnost pokračovat.

Čemu se studenti v průběhu studia věnují?

V bakalářském stupni se věnují studiu světových náboženských systémů - křesťanství, judaismu, islámu, hinduismu, buddhismu, taoismu i konfucianismu. V rámci magisterského stupně bychom se rádi více zaměřili na západní náboženské systémy, tedy judaismus, křesťanství a islám. Zejména se chceme věnovat současnému evropskému křesťanství. Nejen tradičním velkým církvím, ale i menším společenstvím. Klíčové je, aby studenti byli v kontaktu s představiteli těchto komunit - s duchovními, ale i aktivními laiky.

Češi bývají označováni jako národ, který není příliš otevřen cizím kulturám a náboženstvím. Je úkolem religionistiky šířit u veřejnosti porozumění odlišným kulturám?

Nechápu religionistiku jako nástroj ke společenskému aktivismu. Pokud je příležitost pro mezináboženský dialog, může být religionista jeho dobrým moderátorem, protože má povědomí o různých náboženských systémech. Raději bych tedy viděl obraz religionistiky jako mostu mezi různými náboženstvími. A most není místo, kde se žije, je to jen nástroj, který pomáhá při přechodu mezi dvěma břehy.

Co vás na religionistice baví?

Díky studiu religionistiky jsem se dověděl spoustu zajímavých informací o náboženstvích a lidech ze vzdálených kultur. Zároveň mi to pomohlo v mém přemýšlení nad tím, jaká je vlastně současná Evropa. Například jestli je náboženství jen bezvýznamnou záležitostí a patří tak maximálně do muzea, anebo je to jinak.

Vy sám se zabýváte mezináboženským dialogem a západoevropským islámem. Proč?

Mezináboženský dialog chápu jako příležitost k poznání toho druhého i sebe sama. Zajímá mě, jakým způsobem různá náboženská společenství mohou spolupracovat nebo se navzájem poznávat na úrovni obcí, měst, základních sborů a farností. Zejména mě zajímá soužití křesťanské a muslimské komunity v Německu, Rakousku a Švýcarsku. Konkrétně se zabývám problematikou budování mešit a kulturních náboženských center.

Češi se často označují za národ ateistů. Pak se však doma věnují meditaci, užívají homeopatika, zajdou ke kartářce, zacvičí si jógu. Zajímá religionisty i tenhle fenomén?

Druhá polovina 20. století je pro religionistiku nesmírně zajímavá, protože je to doba rozvoje nových náboženských hnutí. Sílicí představa, že proces sekularizace je trvalý a význam náboženství se bude celosvětově snižovat, se mnohdy ukázala jako mylná. Například v jižní Americe sledovali pokles počtu římských katolíků, kteří navštěvují kostely, ale už příliš nebrali v potaz nárůst malých evangelikálních církví, které jsou velmi dynamické a umějí s lidmi pracovat. To, že se u nás snižuje význam institucionalizovaného křesťanství, neznamená, že jsme národem ateistů. Je potřeba sledovat nárůst neinstitucionalizovaného náboženství, které chápeme jako religiozitu, velmi osobní přístup k životu.

Religionistiku nejen vyučujete na fakultě, ale povědomí o ní šíříte i mezi veřejností.

Od roku 2011 pravidelně jezdíme především po jihočeských středních školách, kde nabízíme religionistická témata do výuky základů společenských věd. Spolupracujeme také s Pedagogickou fakultou JU při výuce studentů ZSV, kde kromě základů dějin světových náboženství klademe důraz zejména na současnou náboženskou scénu v České republice a také na projevy lidové zbožnosti, jako jsou kříže, kaple, boží muka, poutě a slavnosti. Každý rok máme nejméně dvě přednášky pro veřejnost v jižních Čechách nebo na Vysočině, kde se snažíme nabídnout náš pohled na roli náboženství v současné Evropě. Pravidelně připravujeme soubory přednášek o světových náboženstvích pro Univerzitu třetího věku u nás na fakultě. Osamostatnění religionistiky tedy navazuje na naši předchozí spolupráci se středními školami, občanskými spolky nebo farnostmi. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Aleš Motejl

UČITEL PRO FUTURO

Učitel Pro Futuro - tak se nazývá základní rámec nové koncepce přípravy budoucích učitelů na Pedagogické fakultě JU.

Vychází z rychlých změn v globální ekonomice, které se dotýkají klíčových sektorů společnosti včetně školství a které výrazně proměňují flexibilitu obsahu vzdělávání. Na tuto situaci reaguje Pedagogická fakulta JU, která v jednotlivých studijních programech a oborech chce připravovat kompetentní učitele na proměnlivost všech stránek života společnosti v 21. století.

Je jednoznačné, že zaměření vzdělávání a role učitelů se mění, učitel nejenom předává znalosti, ale stává se průvodcem celým vzdělávacím procesem, a také přispívá k rozvoji dovedností, které budou žáci v budoucnu potřebovat - patří k nim kreativita, tolerance, analytické dovednosti, využití informací, práce v kolektivu, tolerance, empatie atd.

O tom, jak se všechny tyto aspekty projeví v nové koncepci přípravy učitelů na českobudějovické Pedagogické fakultě, pojednávala celodenní konference Učitel

Pro Futuro, která se uskutečnila 21. února v Aule Miroslava Papáčka v budově fakulty v Dukelské ulici. Pedagogové a studenti všech kateder fakulty představili své vize, jak budou ve svých akreditovaných programech realizovat novou koncepci přípravy učitele. Základní rámec je daný: fakulta chce ve své výuce udržet vysokou úroveň teoretické přípravy studentů - budoucích učitelů - za současného využití nejnovějších pedagogických a psychologických poznatků a již od prvního ročníku studia výrazně posílit pedagogickou reflektovanou praxi na základních a středních školách.

Koncepci Učitel Pro Futuro chce Pedagogická fakulta JU navazovat na své tradice a zároveň chce předjímat a spoluurčovat nové priority ve vzdělávání včetně vývoje odborných disciplín rozvíjených na fakultě. Podrobněji se této koncepci budeme věnovat v příštím čísle časopisu Journal. ●

Z VÝZKUMÁKU NA VOJENSKÝ VÝCVIK

Už pět let je populační genetička Michaela Brzáková pracovnící Výzkumného ústavu živočišné výroby v Uhřetíněvsi. Loni ještě jako doktorandka Zemědělské fakulty JU uspěla v soutěži Cena ministra zemědělství za mimořádné výsledky ve výzkumu a experimentálním vývoji.

Narodila se a vyrůstala ve středočeském Nymburce, kde absolvovala gymnázium. Ke zvířatům měla vztah od útlého dětství, i když jí jako maloměstskému dítěti musely stačit ke štěstí myši, želva nebo rybičky. Možná proto její prvotní myšlenky po střední škole směřovaly k unikátnímu programu Biologie a ochrana zájmových organismů, který Zemědělská fakulta JU nabízí jako jediná v republice. Nakonec si to rozmyslela a zvolila studijní program Zemědělská biotechnologie. Už na gymnáziu si totiž oblíbila genetiku a očekávala, že se jí

bude více věnovat i v rámci studia na vysoké škole. „Biotechnologie jsou hodně široký obor, mě ale zajímaly hlavně genové manipulace a geneticky modifikované potraviny. Genetické předměty byly hodně teoretické, nebyla příliš možnost si věci osahat přímo v laboratoři.“ O poměrně kontroverzním tématu genetické modifikace má jako vědkyně jasný názor: „Geneticky modifikovaná plodina, která je rezistentní vůči škůdci, mi přijde jako menší zlo, než když pole musíte několikrát stříkat a lidé to pak snědí. To samé platí třeba pro šlechtění krav, které umožní,

že kráva je odolnější vůči mastitidám a pak nemusí být pořád napíchaná antibiotiky. Vše je ale potřeba dělat s rozvahou a má to svá pravidla.“ V bakalářské práci se ještě věnovala rostlinám, v magisterském stupni už ale přesedlala na živočišnou výrobu. A u té zůstala dodnes.

NEČEKANĚ PROGRAMÁTOROU

Po magistru pokračovala v doktorském studiu na Zemědělské fakultě, zároveň se chtěla přiblížit blíže k Praze a rodnému kraji. Řešení se našlo. Začala pracovat ve Výzkumném ústavu živočišné výroby, v.i.i., v Praze-Uhřetěvesi, který se stal jejím detašovaným pracovištěm pro pokračující prezenční doktorské studium na naší fakultě. Zpočátku měla jako molekulární genetička spadeno na práci v týmu doktora Josefa Fulky, který se zabývá klonováním. Ale osud to opět zařídil jinak. Doktor Fulka v té době nové posily nepřijímal, proto se Michaela vrhla do, pro ni dosud neprobádaných, vln populační genetiky. „Původně jsem se jí vůbec nechtěla věnovat, protože jsem neměla ráda matematiku. Každý má představu, že jako genetička pracuji v laboratoři, ale spíše jsem něco mezi programátorem, genetikem a statistikem,“ vysvětluje. Chybějící znalosti musela rychle dohnat. „Na fakultě jsem se populační genetikou setkala jen ve dvou předmětech, takže jsem na ČZU absolvovala roční výuku populační genetiky a programování, kterou vedl zaměstnanec výzkumného ústavu.“ Dnes už se k molekulární genetice nechce vrátit, baví ji počítat a programy. „Někdo mi může vyčist, že skáču z jednoho na druhé. Kdybych se věnovala jednomu oboru, byla bych v něm asi dál. Ale myslím, že tohle propojení různých směrů mi ve výsledku pomáhá. Při genomice jsou výhodou zkušenosti s molekulární biologii. Molekulární biologové si zase často sami nevyhodnotí data,“ upozorňuje Michaela. V budoucnu by si ještě chtěla perfektně osvojit statistiku. „Hlavně

neustrnout na místě, pořád se chci rozvíjet dál, věnovat se i něčemu mezioborovému. Zajímala by mě i ekologie, třeba likvidace odpadů, ale zatím nevím, jak vše propojit,“ říká Michaela, o které kolegové tvrdí, že je workoholička.

NEBUDETE DĚLAT VĚCI DO ŠUPLÍKU

Výzkumný ústav živočišné výroby v Uhřetěvesi se věnuje aplikovanému výzkumu, který je zaměřen na inovace a praktické využití poznatků v chovech hospodářských zvířat. „Spolupracujeme přímo s chovatelskými svazy a reagujeme na jejich potřeby,“ říká mladá vědkyně, která by ráda ve výzkumném ústavu zapojila studenty Zemědělské fakulty více do praxe, třeba formou vypracování diplomových prací. „Student u nás nebude dělat věci do šuplíku, skutečně jde o výzkum, který reaguje na vývoj a požadavky praxe. Je to současně velká zodpovědnost, protože když uděláte chybu, budou chovatelé v celé republice šlechtit špatně,“ říká genetička, která se momentálně podílí na několika projektech - zavádí do praxe plemenné hodnoty pro plodnost masného skotu a je také řešitelkou mezinárodního projektu s kolegy z USA, který se věnuje

genomickému hodnocení zvířat. „Ten zatím probíhá jen na mléčném skotu a měl by pokračovat u masného skotu a snad i na ovcích. Američané jsou ve šlechtění špička.“ V kontaktu je i se svou bývalou fakultou, zejména s profesorem Jindřichem Čítkem z Katedry genetiky a speciální produkce rostlinné, kterému občas vyhodnocuje molekulární data.

OCENĚNÍ OD MINISTRA

V prosinci Michaela obhájila disertační práci na téma Genetické hodnocení plodnosti masného skotu. I když je absolventkou fakulty velmi krátce, pracovních zkušeností už stihla nasbírat dost. „Je dobré vyjít ze školy s pětiletou pracovní zkušeností z výzkumu,“ dodává. O pár měsíců dříve se úspěšně zúčastnila soutěže o udělení Ceny ministra zemědělství pro mladé vědecké pracovníky pro rok 2019. Ministerstvo zemědělství ČR každoročně oceňuje mimořádné výsledky ve výzkumu a experimentálním vývoji.

Michaela získala v soutěži 3. místo za svůj impaktovaný článek v časopise *Animal Science* na téma „Genetické parametry dlouhověkosti jako prostředek ke zlepšení profitability masného skotu“. Do soutěže se přihlásilo rekordních 62 návrhů. Z přihlášených příspěvků bylo vybráno osm nejlepších, které jejich autoři prezentovali před odbornou komisí, a ta následně vybrala tři nejlepší. Kromě dobrého pocitu si Michaela odnesla i prémii 50 tisíc korun. Těch deset řádků anotace a pětiminutová prezentace před komisí s následnou diskuzí za to tedy rozhodně stály! Komisi nejvíce zajímalo uplatnění výsledků v praxi. „Vzhledem k tomu, že dlouhověkost je nízkce dědivá vlastnost, která je do velké míry ovlivněna prostředím, je jedinou efektivní možností, jak zvýšit dlouhověkost krav, předpověď plemenných hodnot, pro něž je nutná znalost takzvaných genetických parametrů,“ vysvětluje úspěšná absolventka, která od letošního roku pracuje také jako post-doc na Katedře

genetiky a šlechtění České zemědělské univerzity v Praze.

ČLENKOU AKTIVNÍCH ZÁLOH

Michaela má velmi zajímavé a rozmanité volnočasové aktivity - od chovu zakrslých králíků, přes atletiku, střelbu, výcvik loveckých psů až po myslivost. „Vždycky jsem se hodně věnovala fyzickému cvičení a současně jsem chtěla dělat prospěšnou činnost, třeba záchrannářství. Nakonec jsem náhodou objevila aktivní zálohy, které skloubily vše, co mám ráda,“ říká a dodává, že členství v nich považuje za jedno z nejlepších životních rozhodnutí. Po úvodním šestitýdenním vojenském výcviku ve Vyškově si zvolila příslušnost k 31. pluku radiální, chemické a biologické ochrany v Liberci. Je připravena pro nasazení do vojenských a nevojenských operací na území ČR, například nasazení při povodních či jiných přírodních i průmyslových katastrofách. Třikrát až čtyřikrát ročně jezdí na týdenní výcvik. „Nastoupili jsme jako individualisté, ale po čtrnácti dnech jsme byli jeden tým. Lidi, kteří odmítali jednat týmově, skupina automaticky vyloučila. Na kamarády z aktivních záloh se mohu sto procentně spolehnout, přitom v civilním životě bych se s nimi asi jen těžko seznámila,“ přiznává. Vojenský výcvik ji pomohl získat sebedůvěru, sebekázeň, i schopnost lépe řešit problémy v civilním životě. „Když jsem jela s kolegyní na služební cestu, vadilo jí tvrdé lůžko, já bych si po šesti týdnech ve Vyškově klidně lehla i na zem. Výcvik je sice fyzicky náročný, ale jinak si za ten týden úžasně mentálně odpočinu, protože spoustu věcí děláte automaticky,“ dodává mladá vědkyně, která se ve své jednotce setkává s několika dalšími vysokoškolsky vzdělanými lidmi. „Říkáme si Vědecký kroužek,“ dodává s úsměvem. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Jan Havlíček, archiv M. Brzákové

INVEST DAY V NOVÉM KABÁTU

Soutěž podnikatelských nápadů kreativních studentů Invest Day se na Ekonomické fakultě JU koná pravidelně již od roku 2014. Letos navíc na mezinárodní úrovni a s rekordní studentskou účastí.

Soutěž byla původně určena výhradně studentům všech fakult JU. Od roku 2018 se stala mezinárodní a nově se jí tak účastní i studenti Západočeské univerzity v Plzni, TH Deggendorf a OTH Amberg-Weiden. Studenti díky tomu získají kromě zpětné vazby a finanční podpory od případných investorů také nové kontakty na mezinárodní úrovni. Samotné finále letošního ročníku proběhne 15. května 2020, kdy se studenti potkají se skutečnými investory a profesionály v oboru. „Zatím studenti naší univerzity každoročně ve finálovém kole vítězí, i když konkurence je rok od roku větší. Pro letošní rok je přihlášeno 27 studentů,“ říká organizátorka soutěže Monika Maříková z Kariérního centra EF JU.

Kromě moderního vizuálního stylu, který reflektuje spolupráci se Západočeskou univerzitou, je novinkou také spolupráce organizátorů soutěže se studenty v průběhu celého akademického roku. „Studenti absolvují řadu workshopů a konzultací tak, aby své nápady vyladili do posledních detailů,“

doplňuje Monika Maříková. Samotné zaměření workshopů je voleno na základě potřeb soutěžících a jejich vedením jsou pověřeny skutečné špičky ve svém oboru. V průběhu ledna a února se již konaly workshopy Jak sestavit business plán nebo Marketingová komunikace pro začínající podnikatele. Ta pokračuje 28. února praktickou částí. V pátek 20. března pohovoří bývalá ředitelka finančního úřadu Marie Benešová na téma Daně, rozpočet a na co vše si dát pozor v začátcích podnikání. V pátek 17. dubna se uskuteční závěrečný workshop s regionální projektovou manažerkou Czech Invest Lucií Tomandlovou (Možnosti podpory startupových firem) a specialistou na crowdfundingové kampaně Davidem Friedlem (Tajemství crowdfundingu).

Pokud máte zajímavý podnikatelský záměr a rád byste se zúčastnili soutěže nebo některého z workshopů, sledujte webové stránky investday.ef.jcu.cz nebo napište e-mail na marikova@ef.jcu.cz. Kdo ví, třeba se začnou dít ve vaše životě „velké věci“.

GIGANTI VE SVĚTĚ SPERMÍÍ

Vědci z Fakulty rybářství a ochrany vod poodhalili tajemství spermíí u sladkovodního druhu rejnoka. Spermie trnuchy skvrnité, která patří do starobylé skupiny paryb, jsou oproti spermíím u jiných druhů obratlovců obrovské a mají neobvyklý tvar. Na tomto objevu spolupracovali s kolegy z univerzity v Brazílii.

Připomínají neohrabané rotující vývrtky, vánoční ozdoby nebo podlouhlé náušnice. Gigantické superspermie, které výzkumníci objevili u sladkovodních rejnoků obývajících tropické vody Jižní Ameriky, trnuch skvrnitých. Vědci z Fakulty rybářství a ochrany vod jako první odhalili a popsali strukturu, fyziologii a pohybové vlastnosti spermíí u těchto exoticky zbarvených paryb. „Jedná se o neobvykle protáhlé buňky s obrovskou hlavičkou a v poměru k tělu kratším bičíkem, morfologicky více podobné spermíím ptáků a obojživelníků než kostnatých ryb,“ přibližuje čtyřiapadesátiletý vědec, docent Borys Dzyuba z Laboratoře fyziologie reprodukce. Tuto odlišnost připisuje odlišnému evolučnímu vývoji u paryb, který započal přibližně před 400 miliony lety.

Dá se předpokládat, že spermie u společného předka všech obratlovců vypadaly podobně jako ty u trnuch. Zatímco například u savců, ryb nebo plazů ale tuto podobu spermie ztratily, u paryb přetrvala dodnes. „Co mají ale paryby třeba se savci naopak společného, je vnitřní oplození. Na rozdíl od většiny ryb, kde dochází ke splnutí spermie a vajíčka až ve vodě, mimotělně,“ objasňuje docent Dzyuba.

Proč spermie trnuch vypadají, jak vypadají a v čem je to pro ně výhodné, ale není zatím úplně jasné. Možná jim to vzhledem k jejich velkým rozměrům propůjčuje lepší pohybové vlastnosti, spermie trnuch umějí například i couvat. Oproti spermíím ryb s vnějším oplozením, které se aktivizují až při styku s vodou, se u trnuch začínají pohybovat už v rozmnožovacím traktu, před ejakulací.

„To mají opět společné se savci,“ vysvětluje Borys Dzyuba, „a při styku s vodou rychle umírají.“ Což je zvláštní, uvědomí-li si člověk, že se rejnoci páří ve vodě.

Samotné páření bývá bouřlivé. Menší sameček je velmi agilní, samici kouše a může ji vážně zranit. A naopak samička může ublížit samečkovi, když se brání svým jedovým trnem. Na ten bylo třeba dávat pozor i při odebírání spermatu. „Naší výhodou ale bylo, že jsme už měli s chovem rejnoků u nás na fakultě zkušenosti. Věděli jsme, jak na ně,“ svěčuje se Martin Kahanec, zaměstnanec Genetického rybářského centra ve Vodňanech a vášnivý chovatel starobylých skupin živočichů, mezi které paryby patří. Navíc, trnuchy je možné spatřit i v akváriu vodňanské střední rybářské školy, se kterou tým kolem docenta Dzyuby při studiu rejnoků spolupracuje. Samotný chov je ale obtížný. I když jsou trnuchy velmi odolné vůči mechanickému poranění, což jim pomáhá přežít jejich bouřlivé námluvy, jsou citlivé na kvalitu vody. Přesto je v Česku několik úspěšných chovatelů, od kterých je možné trnuchy získat.

NEBEZPEČÍ UKRYTÉ V PÍSKU

Výzkum rejnoků zavedl tým jihočeských vědců do jihobrazílského města Ilha Solteira na řece Paraná, kde navázali spolupráci s kolegy z tamější Univerzity Estadual Paulista. „Před nedávnem tam vznikla velká přehrada, kde se tito rejnoci hodně rozmnožili, tudíž jsme měli možnost je sledovat i v jejich přirozeném prostředí,“ popisuje Martin Kahanec. Písčité pláže, které vybudováním přehrady

« Manželé Viktoriya Dzyuba a Boris Dzyuba jsou partnery nejen v životě, ale i ve vědě.

vznikly, jsou pro trnuchy ideální a jejich populace díky tomu roste. Pro místní obyvatelé ale představují riziko. Trnuchy, zahrané v písku, nejsou vidět a hrozí, že na ně neopatrný plavec šlápne. Bolest, vyvolaná zásahem trnu, je prý nesnesitelná. „Místní lidé jsou ale na přírodní bohatství Brazílie hrdí, a daří se jim i s nebezpečnými živočichy vcelku dobře vycházet,“ říká Martin Kahanec a s nadšením líčí krásy přírody, s nimiž měli možnost se během několika návštěv Jižní Ameriky seznámit. S nesmírnou druhovou pestrostí močálovitého Pantanalů i pohádkovou atmosférou Iquacu, největšího systému vodopádů na světě. „Bohužel, pro současnou brazilskou vládu není ochrana přírody a výzkum zrovna prioritou, což pocítují i naši kolegové z partnerské univerzity,“ s povzdechem konstatuje Martin Kahanec.

Jedním z cílů výzkumu pohlavních buněk rejnoků je ochrana ohrožených druhů paryb. Nalezení způsobu, jak je efektivně uměle rozmnožovat a zamrazovat jejich spermie

a vajíčka. „To je ale pro nás zatím jenom taková fantazie. Jsme na začátku,“ svěřuje se Borys Dzyuba a dodává: „Ale je to jedna z možných cest, jak paryby, mezi které patří mnoho ohrožených druhů rejnoků, chimér a žraloků, chránit.“ A právě výzkum žraloků zavede v letošním roce docenta Dzyubu do španělské Valencie, kde se bude zabývat jejich spermii. Stejně jako u trnuch funguje u žraloků vnitřní oplození a u většiny z nich i živorodost. Spolu s Borysem Dzyubou se na jih Evropy vydá i jeho manželka Viktoriya, též pracovnice Laboratoře fyziologie reprodukce a nepostradatelná partnerka nejen v životě, ale i ve vědě. Popis a výzkum obřích spermií u trnuch je velkým dílem i její zásluha. „Bez ní by to nešlo. Já mám hodně nápadů, chtěl bych dělat všechno, ale ona tomu dává rád,“ uzavírá s úsměvem docent Dzyuba. ●

Text: Miroslav Boček

Foto: Aleš Motejl

NA UNIVERZITĚ V BUENOS AIRES

Studenti Zuzana Hůlková a Jan Duda strávili měsíc v hlavním městě Argentiny. Buenos Aires je podle nich kosmopolitním a tolerantním městem plným kontrastů – honosné budovy tu přímo navazují na místa, kam by se cizinec raději neměl sám vydávat.

Ústav romanistiky Filozofické fakulty JU až donedávna spolupracoval v oblasti výuky a výzkumu španělského jazyka výhradně s evropskými univerzitami. To se teď mění. Ústav rozšířil spolupráci o první latinskoamerickou zemi - Argentinu. Studenti se tak konečně seznámí také s latinskoamerickou španělštinou, která je prý neobyčejně různorodá. „Vývoz španělštiny do Latinské Ameriky probíhal v různých staletích a z odlišných oblastí Španělska. Argentinská nebo chilská španělština je úplně jiná než

mexická. Liší se výslovností, slovní zásobou i gramatikou,” vysvětluje referentka zahraničních vztahů FF JU Markéta Šmídová, která se argentinskou španělštinou dlouhodobě zabývá. V magisterském i doktorském studiu absolvovala v Buenos Aires několikaměsíční výzkumný pobyt. Právě její kontakty na zdejší Universidad Nacional de San Martín (UNSAM) měly klíčový vliv na to, že se před dvěma lety rozjela první spolupráce Ústavu romanistiky s latinskoamerickou zemí. Nově se rozšířila ještě o Universidad de Morón (UM).

Obě instituce jsou propojeny osobou Gabriely Leiton, která řídí centrum pro výzkum jazyků UNSAM a současně je tajemnicí pro vědu a výzkum na UM. Pro Čecha je možná překvapivé, že zatímco státní UNSAM je přibližně stejně stará jako Jihočeská univerzita, soukromá Morón má osmdesátiletou tradici!

O DOST ŽIVĚJŠÍ JAZYK

Dvoutletá meziuniverzitní spolupráce probíhala v rámci Mezinárodní kreditové mobility Erasmus+. Dosud fungovala pouze pro výjezdy našich zaměstnanců a studentů doktorského studia. „Teď ale vznikly nové fondy, které budou v rámci mimoevropské spolupráce určeny i studentům nižšího stupně. Studenti k nám totiž čím dál častěji chodí s požadavkem, že by chtěli vyjet ven z Evropy, mimo klasický Erasmus+,“ říká Markéta Šmídová, která nedávno úspěšně dokončila doktorské studium. Nyní už má Filozofická fakulta s oběma univerzitami podepsanou dohodu o spolupráci. Jako první vyjeli na měsíční výzkumný pobyt studenti Zuzana Hůlková a Jan Duda. „Můj první kontakt s Latinskou Amerikou byl šok. Nejen z hlediska gramatiky, ale i chování lidí nebo postavení žen,“ říká pětadvacetiletá studentka španělského jazyka a literatury. „Argentinská intonace mě hodně baví, je o dost živější. Přízvuk v ní dávají většinou na poslední slabiku, což je asi tím, že měli velkou imigraci Italů,“ doplňuje třidvacetiletý Jan Duda, který v letošním roce plánuje ukončit bakalářské studium Španělského jazyka pro mezinárodní obchod. I on, přestože je držitelem certifikátu C1, se zpočátku v argentinské španělštině hůře chytil, po čtrnácti dnech se ale aklimatizoval a dokonce mu dělalo radost, když ho na ulici lidé považovali za rodilého Argentine. „Honzu jsem v tom semestru vyučovala obchodní španělštinu a musím potvrdit, že po návratu skutečně začal používat jinou intonaci a výrazy. Takže v Argentíně opravdu něco

pochytil,“ potvrzuje Markéta Šmídová, která oba studenty na cestě doprovázela.

STESK PO HOVĚZÍM STEAKU

Zuzka s Honzou se sice primárně přijeli věnovat výzkumu, ale navštívili i výuku. Argentinský vzdělávací systém je stejně jako ten náš bezplatný. V Latinské Americe je to však spíše výjimka. Proto je Buenos Aires kosmopolitním městem, kam se sjíždějí studenti z Chile, Venezuely, Kolumbie nebo Mexika. „Není se čemu divit, v Chile jsou nepokoje, Venezuele vládne diktátor a Kolumbií drogové kartely. Skoro každý číšník nebo řidič taxíku ve městě byl cizinec,“ shodují se studenti. I když Buenos Aires přitahuje cizince jako magnet, není vše tak růžové, jak se zdá. „V roce 2014 stálo jedno jejich peso 2 koruny, v dalším roce už pět korun, takže se mi pobyt docela prodražil. Dnes je ale na 35 haléřích! Takže z politického hlediska je na tom Argentina jistě lépe než jiné latinskoamerické země, hospodářsky ale momentálně tolik ne,“ upozorňuje Markéta Šmídová. Právě díky výhodnému měnovému kurzu byl pobyt pro výpravu až neskutečně levný. „Za velký hovězí steak, který je s tím českým chuťově nesrovnatelný, zaplatíte v přepočtu něco přes dvě stovky. Jejich jídlo nám doma chybí,“ říká Zuzana, která v Argentíně sbírala podklady pro diplomovou práci o výuce španělštiny přes sociální sítě. Právě z ekonomických důvodů je zcela běžné, že Argentinci při studiu pracují. Na školách proto existuje ranní a večerní turnus. Ten končí klidně v deset večer a studenti běžně pokračují i v sobotu. Proto mezi nimi potkáte lidi všech věkových kategorií. To je věc, na kterou nejsme v Čechách příliš zvyklí. Jinak jsou ale požadavky srovnatelné. „Mají průběžně zkoušky a na konci magisterského a doktorského studia odevzdávají kvalifikační práce, které ale rozsahem nejsou tak obsáhlé jako naše diplomky. A také nemají státnice,“ říká Markéta Šmídová. Argentinstí studenti si prý

více váží toho, že mohou studovat. „I učitelé mají obvykle dvě práce, přejíždějí mezi univerzitami a pracují třeba i v sobotu. Mají méně času na rodinu, přesto jsou šťastnější než my,“ všiml si Honza. Taková je zkrátka argentinská nátura. A ještě jeden zajímavý poznatek – studenti si s učiteli tykají.

VŠECHNO JE PRO NĚ KRÁSNE

Na tom, že jsou Argentinci vřelým národem, se shodují všichni. „Jsou zkrátka přívětivější než my. Když někoho potkají, nedělá jim problém se s ním přátelsky pobavit. Klidně vás pozvou domů a chovají se, jako byste byli přáteli deset let,“ líčí Zuzana. Prakticky o všem jsou vám prý schopni říct, jak je to krásné a nádherné. Možná přehání, možná je v tom kus národní hrdosti. Nebo jen nemožnost srovnání. „Jejich univerzita je pro ně nádherná, ale s naším kampusem se to podle mě nedá srovnat. Oni jsou ale šťastní s tím, co mají,“ doplňuje Honza, který v Argentině sbíral podklady pro bakalářskou práci na téma anglicismy v oblasti online videoher. „Mně se jejich UNSAM hodně líbí po architektonické stránce, vznikla ze starého vlakového depa a tenhle industriální koncept je podle mě dokonalý. Problém je v tom, že Argentinci zkrátka mají jiné vnímání smyslu pro pořádek než my, takže uvnitř vás to může nemile překvapit,“ doplňuje Markéta. Paříž Latinské Ameriky, jak se někdy Buenos Aires říká, je vůbec městem kontrastů. Na jednu stranu nádherné centrum, spousta parků a přírodních rezervací. Honosná výstavba ale často přímo navazuje na chudinské čtvrti. Na slum narazíte klidně hned vedle autobusového nádraží. „Když jsme jeli na univerzitu v Morónu, Markéta nám doporučila, abychom kvůli bezpečnosti použili taxík. Kolem San Martína jsme se zase neměli pohybovat v noci. Když si večer jdete koupit něco do samoobsluhy, podávají vám zboží ze dvou metrů přes železnou mříž, dokonce i v turistických lokalitách,“ popisuje Honza.

BEZPEČNOST NENÍ SAMOZŘEJMOST

O Buenos Aires se říká, že je to namyšlené město. A taky město fotbalu a tanga. Maradonu nebo Messiho zná asi každý. Ale jít v Buenos Aires jako cizinec na fotbal? Leda prý v doprovodu rodilého Argentinece, pokud se chcete vyhnout možné krádeži nebo potyčkám. Čeští ultras by prý patřili k těm umírněnějším. O poznání příjemnější je návštěva Cafe Tortoni, kde si prý připadáte jako v pařížském kabaretu. Za našich 350 korun uvidíte tango nejvyšší kvality. Buenos Aires je také velmi tolerantní město, málokdo se tu nad něčím pohorší. „Skoro každý den se konají nějaké pouliční průvody a manifestace. Jeden den socialistická, další genderová, za právo na potrat, a tak se to stále opakuje,“ říká Zuzka. Jestli oběma studentům v Buenos Aires něco citelně chybělo, pak to bylo soukromí v dopravních prostředcích. „Byznys a žebrání v metru nebo vlaku byl pro nás zpočátku šok. Když se vám během tří zastávek pokouší pět lidí prodat kapesníčky nebo tužku a další vám podstrkují papírky a vedou stejné monology, je to skutečně otravné,“ říká Honza. První dny se v metru necítili úplně bezpečně. Zvykli si, že musí chodit s batůžkem před sebou, není ani doporučeno telefonovat na ulici. Zkrátka maličkosti, nad kterými už Evropan nepřemýšlí.

Zuzka i Honza si ale měsíc v Buenos Aires rozhodně užili, i když se podle svých slov lépe cítí v Evropě. „Každému doporučujeme vycestovat na jiný kontinent. Dá vám to nový pohled na svět. Bezpečnost u nás bereme jako samozřejmost, ale není to tak. Inspirativní je radost Argentinců ze života. Mají třeba dvě práce, mohou být relativně chudí, ale přesto jsou šťastní,“ shodují se. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Aleš Motejl

ÚNOR

25. ÚNORA**Eutanazie – lidskost nebo barbarství?****14:00 – 19:00, přizemí Teologické fakulty JU, učebna č. 3**

Seminář se čtyřmi přednáškami, ve kterých se odborníci pokusí k eutanazii vyjádřit z pohledu medicíny, hospicové péče, filosofie a teologie.

25. ÚNORA**Cestovatelské úterky – O cestě kolem světa****18:00, Studentský klub Kampa**

Pravidelné cestovatelské promítání tentokrát s Lítáme v tom.com.

26. ÚNORA**Čtyři vznešené pravdy buddhismu****17:00, přizemí Teologické fakulty JU, učebna č. 3**

Přednáška Václava Peltana určená pro širokou veřejnost.

26. ÚNORA**Seminář Matematické problémy nematematicků****17:30, Ekonomická fakulta JU, A320**

Cyklus poloobdobných přednášek o aplikacích matematiky (nejen) pro studenty matematických a příbuzných oborů. Tentokrát s Tomášem Mikolovem na téma „Současné výzvy strojového učení a AI“.

27. ÚNORA**Sladká Francie? Francouzská literatura českýma očima v období 1948-1989****19:00, literární kavárna Měsíc ve dne**

Jihočeská pobočka Kruhu moderních filologů zve na cyklus diskuzních večerů s přednáškami, tentokrát s Kateřinou Drskovou z Ústavu romanistiky FF JU.

BŘEZEN

3. BŘEZNA**Akademické půlhodinky:****Tomáš Korytář – Jak se tělo brání virům****16:00, přednáškový sál Jihočeského muzea**

Pravidelný přednáškový cyklus osobností akademického života. Tentokrát s Tomášem Korytářem z Parazitologického ústavu BC AV ČR.

6. BŘEZNA**Sedm smrtelných hříchů klerikalismu****18:00, fara Kamenný Újezd**

Přednáška docenta Michala Opatrného z Teologické fakulty JU.

10. BŘEZNA**Cestovatelské úterky – Tuktukem z Thajska až na Moravu****18:00, Studentský klub Kampa**

Pravidelné cestovatelské promítání tentokrát s Tomášem Vejmolou alias Tomíkem na cestách.

17. BŘEZNA**Cestovatelské úterky – Sama napříč Střední Amerikou****18:00, Studentský klub Kampa**

Pravidelné cestovatelské promítání tentokrát s MiliMundo.

17. -19. BŘEZNA**Věda na vsi****Včelná, kulturní dům**

Popularizačně naučná akce Pedagogické fakulty JU pro žáky základních škol. Letošní pátý ročník nese podtitul Věda na vsi 2020: věda pro 21. století.

24. BŘEZNA**Cestovatelské úterky – Stopem se psem v Asii****18:00, Studentský klub Kampa**

Pravidelné cestovatelské promítání tentokrát se Slávkem Králem.

www.jcu.cz
facebook.com/jihoceska.univerzita
twitter.com/JihoceskaUni

Universitas
magazín vysokých škol